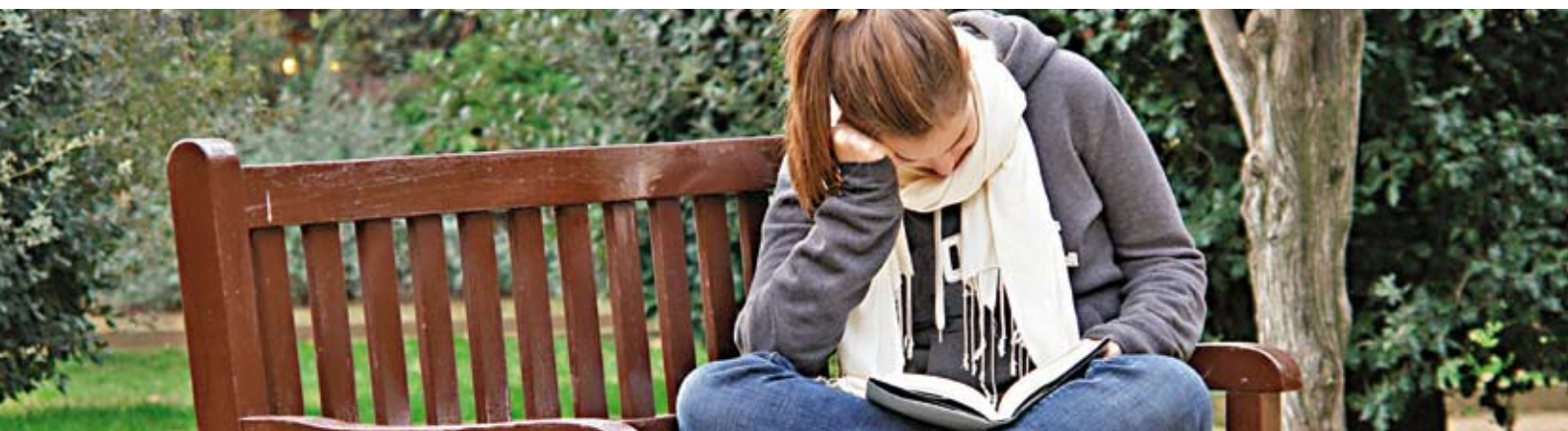
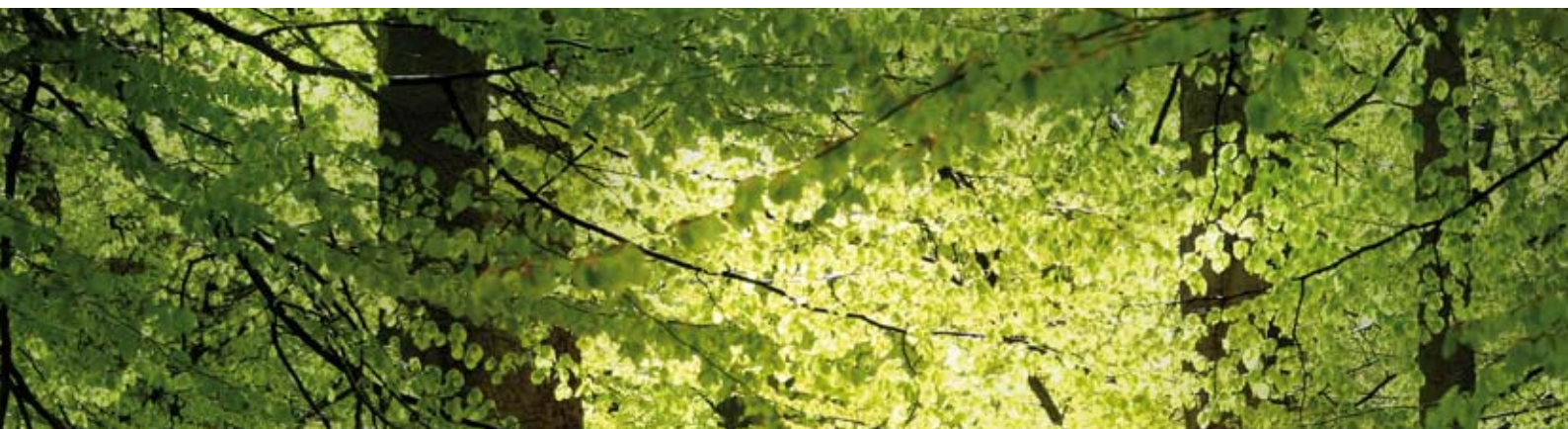

Hnutí DUHA

Zdravé lesy dávají poctivé dřev

Stále více spotřebitelů odmítá spolu se zbožím nakupovat také devastaci krajiny či vykořisťovat obyvatele zemí třetího světa. FSC – certifikát zdravých lesů, který můžeme přirovnat k dobře známé značce BIO, je zárukou přírodě šetrného hospodaření a také dodržování lidských práv zaměstnanců a místních komunit.

Jak to funguje?

Mezinárodní nezisková asociace Forest Stewardship Council (FSC) prosazující přírodě blízké a sociálně prospěšné lesní hospodářství zavedla v roce 1993 pravidla pro certifikaci zdravých lesů. Více než padesát poboček této organizace dnes vytváří standardy šité na míru různým zemím světa. Certifikát mohou obdržet také zpracovatelské podniky, musí však prokázat, že při práci nemísí dřevo ze zdravých lesů s ostatním.

Dodržování pravidel šetrného hospodaření pravidelně hodnotí nezávislé firmy. Pro zákazníky je tedy značka FSC skutečnou zárukou, že dřevo nepochází z ilegální těžby nebo z chráněných oblastí, a také že nedochází k porušování lidských práv.

Rozloha lesů certifikovaných značkou FSC velmi rychle roste – na jaře roku 2009 pokrývaly již 112 milionů hektarů v 79 zemích pěti kontinentů. To je dohromady zhruba sedm procent hospodářských lesů světa [1].

FSC po Česku

Český standard FSC [2] vznikl v letech 2002 až 2006 a podíleli se na něm lesníci, ochránci přírody i vědečtí pracovníci. Společně připravili soubor 158 požadavků na ekologicky šetrné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné lesní hospodaření. Mezi hlavní z nich patří:

- omezení holosečí,
- vyšší podíl listnatých dřevin a jedle při obnově lesa,
- ponechávání části stromů a odumřelého dřeva v lese k zetlení,
- zákaz používání nebezpečných chemických biocidů,
- přednostní zaměstnávání místních pracovníků a práce pro místní zpracovatele,
- minimalizace hospodářských ztrát při těžbě,
- snaha o využívání širší škály produktů z lesa pro pestřejší a stabilnější ekonomiku podniků,
- rozšířená ochrana lesů v místech zvláštního kulturního a duchovního významu.

Podle pravidel FSC se u nás hospodaří zatím na zhruba dvou procentech lesů, konkrétně ve Školním

lesním podniku Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity, Sdružení obecních a soukromých lesů Svitavsko, lesích Magistrátu hlavního města Prahy, lesním hospodářském celku Žehrov a Krkonošském národním parku.

Svaz zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu vyzval státní lesy, aby v certifikaci systémem FSC pokročily [3]. Nedostatek dřevní suroviny se „zdravou značkou“ jim znemožňuje konkurovat na zahraničních trzích, kde je FSC velmi žádané. Státní podnik Lesy České republiky v roce 2007 oznámil pilotní certifikaci na čtyřech lesních správách [4], zatím však do režimu šetrného hospodaření podle požadavků FSC přešla pouze jediná – Žehrov na Nymbursku, což představuje pouze 0,2 % rozlohy státních lesů.

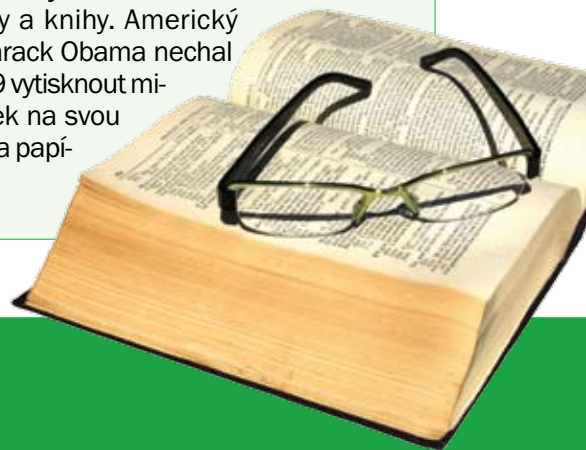
FSC jako tržní trháč

Lesní certifikace je dobrým tržním a marketingovým nástrojem. Certifikace se vlastníkům a zpracovatelům vyplatí ani ne tak vyšší cenou výrobků jako spíše zvýšenou poptávkou. Při současném přebytku dřeva na některých trzích logo FSC zajišťuje lepší odbyt.

Celosvětový obrat trhu s FSC výrobky přesáhl v roce 2007 dvacet miliard dolarů, což bylo čtyřikrát více než v roce 2005 [1]. Celkově se jejich prodej zvyšuje meziročně o desítky procent. Certifikát FSC má dnes oprávnění užívat 12 700 firem ve zpracovatelském řetězci dřeva. Jen v roce 2007 jejich počet narostl o 40% [1]. Velcí i menší zpracovatelé dřeva se hromadně zavazují využívat FSC dřevo ve svých výrobcích, propagují je obchodní řetězce. Na trhu je dnes více než 30 tisíc druhů výrobků se značkou FSC. Stávají se běžnou součástí nabídky a jejich cena se ve většině případů neliší od konvenčního zboží.

FSC k počtení

Zákazníci nejčastěji poptávají výrobky z certifikovaného papíru – od ubrousků po tiskařský papír. Devět procent současného objemu výroby celulózy pochází z lesů v režimu FSC [1]. Známí spisovatelé jako Joanne K. Rowlingová či José Saramaga požadují, aby jejich bestselery nevycházely na papíře z kanadských či brazilských pralesů. Vydávají se také FSC časopisy, brožury a knihy. Americký prezident Barack Obama nechal v lednu 2009 vytisknout milion pozvánek na svou inauguraci na papíře FSC.

FSC je součástí trendu takzvaného zeleného nakupování. Stále více úřadů i soukromých firem dává přednost papíru či nábytku FSC. V Nizozemsku a Velké Británii preferují vlády certifikované dřevo při zadávání veřejných zakázek. Česká republika za tímto trendem zaostává.

Zdravé dřevo v obchodech

Na pultech tuzemských obchodů najdeme stovky druhů FSC výrobků: kancelářský papír, násady na nářadí, zahradní nábytek, dřevěné schody či plovoucí podlahy. Hnutí DUHA provedlo v letech 2004 a 2006 průzkum [7], kde se ukázalo, že nejvíce FSC výrobků nabízí řetězce Hornbach, OBI a Jysk. V knihkupectvích se objevují první knihy na FSC papíře od tuzemských nakladatelství.

Pod logem je vždy uvedeno číslo certifikátu firmy, která zboží vyrobila. Dohledat si ji můžete v databázi na www.fsc-info.org.

Když nakupujete...

- Dejte přednost dřevu před plasty či kovy. Dřevo je krásný přírodní materiál a obnovitelná surovina. Těžba a zpracování nerostných surovin často způsobuje více škod než kácení lesa.
- Dejte přednost dřevěným výrobkům z domácích dřevin, nejlépe vyrobeným v České republice. Platí, že čím blíže leží země původu, tím lépe. S klesající přepravní vzdáleností se snižuje znečištění, které doprava způsobuje. Navíc podpoříte místní ekonomiku na našem venkově.
- Chcete-li koupit produkt z tropického dřeva, informujte se, zda vám výrobek z domácí dřeviny neposlouží stejně dobře. Například při nákupu zahradního nábytku dejte určitě přednost místním druhům (smrku, borovici, akátu atp.) před tropickými (týk, massaranduba, jatoba, eukalyptus, mahagon, meranti, merbau).
- Vyhněte se koupi výrobků z tropických dřevin bez značky FSC. Často pocházejí z devastovaných či ilegálně těžebných tropických lesů.
- Dejte přednost dřevu a dřevěným výrobkům označeným logem FSC.

Neplette si značky

Můžete se také setkat s lesní certifikací PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes). Systém PEFC zastřešuje různé, kvalitativně velmi odlišné, národní a regionální systémy lesní certifikace, které bývají kritizovány pro svou netransparentnost, nedemokratičnost, malý či záporný přínos pro zlepšení ekologických a společenských dopadů lesního hospodaření [6]. V systému PEFC chybí nezávislá kontrola ze strany veřejnosti či odborníků. Využívají jej často společnosti, které jsou si vědomy, že bez ekologického certifikátu své produkty obtížněji uplatní na trhu, ale nedosáhnou na certifikát FSC. Ekologické standardy PEFC jsou velmi vágní a často nedostatečné. V mnoha zemích umožňují holosečné kácení, monokulturní plantáže či používání pesticidů. Ani v České republice nejsou standardy PEFC zárukou trvale udržitelného hospodaření v lesích. Značku PEFC lze označit za klamání spotřebitele.

Hnutí DUHA prosazuje

- Státní podnik Lesy České republiky, který hospodaří na zhruba 60 % tuzemských lesů, by měl postupně přecházet výhradně na šetrné hospodaření. Obdobně je tomu již v Polsku, Chorvatsku, Lotyšsku, Nizozemsku či Velké Británii [1].
- Lesy České republiky by měly do režimu šetrného lesního hospodaření převádět alespoň 10 % obhospodařovaných pozemků ročně. Přednostně by se tak mělo dít v lesích v chráněných krajinných oblastech.
- V dotacích na podporu lesního hospodaření by měly jednotlivé kraje zřídit titul na uhrazení poplatků za pořízení certifikátu FSC. Momentálně tak tomu je pouze v Praze.
- V pravidlech jiných dotačních titulů (například v Programu rozvoje venkova) by měli být upřednostňováni vlastníci, kteří hospodaří zdravě a mohou se prokázat certifikátem FSC.

Prameny

- [1] Forest Stewardship Council, www.fsc.org, březen 2009
- [2] Český standard FSC, www.czechfsc.cz/cz/index.php?p=cesky_standard_FSC
- [3] Stanovisko svazu k certifikaci Lesů ČR, říjen 2007 s. p., www.szdp.cz/informace/aktuality_07_10.html
- [4] Tisková zpráva Lesů ČR, s. p., 19. září 2007, www.lesy.cz/cs/tiskove-centrum/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2007.ep/736_1176-lesy-cr-zavadeji-certifikaci-lesu-nove-i-systemem-fsc/2/
- [5] PEFC, www.pefc.org
- [6] Stanovisko Světového fondu ochrany přírody (WWF) a několik dalších předchozích srovnání různých certifikačních systémů ze strany WWF a Světové banky, [www.fsc.org/news.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=96&tx_ttnews\[backPid\]=22&cHash=190aefaf50](http://www.fsc.org/news.html?&tx_ttnews[tt_news]=96&tx_ttnews[backPid]=22&cHash=190aefaf50)
- [7] Dřevo ze zdravého lesa ve vašem obchodě, informační list Hnutí DUHA, duben 2006, www.hnutiduha.cz/publikace/Pruzkum_drevo%202006.pdf

Zpracovalo Hnutí DUHA, program Lesy.

Foto: archiv Hnutí DUHA, iStock, Wikimedia, FSC - A. Haeusler

Vydalo Hnutí DUHA, březen 2009.

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

A · Bratislavská 31, 602 00 Brno

T · 545 214 431

F · 545 214 429

E · info@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz

Vydání tohoto informačního listu podpořil Státní fond životního prostředí České republiky a Nadace Partnerství.

Podpořte prosím práci Hnutí DUHA.

Naše práce se neobejde bez pomoci lidí, jako jste vy:

více na www.hnutiduha.cz/podpora.

Číslo účtu 1348492389/0800.

Hnutí DUHA s úspěchem prosazuje ekologická řešení, která zajistí zdravé a čisté prostředí pro život každého z nás. Navrhujeme konkrétní opatření, jež sníží znečištění vzduchu a vody, pomohou omezit množství odpadu, chránit krajinu nebo zbavit potraviny toxických látek. Naše práce zahrnuje jednání s úřady a politiky, návrhy zákonů, kontrolu průmyslových firem, pomoc lidem, rady domácnostem a vzdělávání, výzkum, informování novinářů i spolupráci s obcemi. Hnutí DUHA působí celostátně, v jednotlivých městech a krajích, i na mezinárodní úrovni. Je českým zástupcem Friends of the Earth International, největšího světového sdružení ekologických organizací.

